



זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת וירא תשפ"ה שנה י | גליון מס' 556

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

עשור דקות שעושות את ההבדל

מן הפתוב בפרשתנו (בראשית יט כז): "וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם", למדו חכמים (ברכות ו ב) שאברהם אבינו תקן להתפלל מדי יום תפלת שחרית, שכן "אינו עמידה אלא תפלה".

מדברי חכמים אלו עולה כי לא זו בלבד שתקן לנו אברהם את עצם תפלת שחרית, אלא אף למדנו ארחות חיים, להשכים לקראתה בבקר, כפי שהכתוב מעיד עליו: "וישכם אברהם בבקר". משכך, ההשכמה לתפלת שחרית אינה רק הדור או מעלה נוספת, כי אם חלק מן האופן שבו נמסרה לנו תקנת התפלה של אברהם אבינו.

ואכן, המתבונן יראה כי כאשר אדם מגיע לתפלת שחרית באחור קל, או אפילו "בדייק בזמן", הוא עשוי חלילה להפסיד בכך עולם ומלואו, פשוטו כמשמעו! למעלה מעשרים ברכות נאמרות לפני תפלת שחרית, וכאשר אדם מגיע "בדייק בזמן" לתפלה - באיזה אופן הן נאמרות?

בזמן המצמצם שלפניו הוא צריך להספיק להתעטף בטלית ולברך כדבעי, להניח תפלין ולברך כדבעי וגם לומר את סדר הקרבנות...

לעתים נחמץ הלב לראות אנשים יראי שמים, הדוחסים כל זאת אל תוך דקות בודדות...

נוסף על כך, המבקשים לומר את ברכות השחר בחברותא פראוי, לא יוכלו לעשות זאת אם לא יקדישו לך זמן מיוחד - קדם תחלת התפלה. לא לחנם אנו מונים בכל בקר אחר ברכות התורה, בין הדברים "שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה והקורן קיימת לו לעולם הבא" את "השפמט בית המדרש, שחרית וערבית".

עלינו להבין ולהפנים כי תחלתה של תפלת שחרית ראויה, עם ברכות השחר פהלכה, היא לכל הפחות עשור דקות לפני הזמן שנקבע בבית הכנסת לתחלת התפלה. כאשר האדם מגיע בדייק בזמן שנקבע לתפלה, הוא עשוי לגלות שלתפלה הראויה הוא בעצם כבר אחר...

אדם שנקבעת לו פגישה עם אדם חשוב, לא יגיע בדייק בזמן אלא יקדים להגיע אליה. ואם בפגישה עם בשר ודם כך, על אחת כמה וכמה בפגישה עם מלך המלכים... ההקדמה לתפלה מתבקשת מאליה, בעבור המאמין שהוא עומד לדבר בשעת התפלה עם מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא.

בקריאת 'אשרינו שאנו משכימים!'

שבת שלום ומברך,

213 278 מכאובל"ן.

דרך אמונים

פניני הלכה בפרשה

תשובה הופכת רשע לצדיק

"ויאמר ה' אם אמצא בסדם חמישים צדיקים בתוך העיר ונשאתי לכל המקום בעבורם" (יח כו)

מפני מה נאמר "אם אמצא" בלשון עתיד, הלא בודאי גלוי לפני ה' אם קיימים חמישים צדיקים בסדום?

פרש רבי איזיק אבנדה, ראש ישיבת טלז קליבלנד:

על הפתוב (יט כד): "וה' המטיר על סדם ועל עמרה גפרית ואש", דרשו חכמים (מכילתא בשלח פרשה ח): "אם עשו תשובה, הרי מטור, ואם לאו - גפרית ואש" (וכו תרגם יונתן וס).

לאור זאת יש לפרש כי כך אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם: אף אם עתה אין צדיקים בסדום, מפל מקום, "אם אמצא בסדם חמישים צדיקים" שישבו בתשובה ואפילו רק לאחר התחלת הפרענות, די בכך כדי שאשא לכל המקום בעבורם, ולא אמטיר עליהם כי אם מטור (לחק דעת).

תפלה לרחמים

לפנים משורת הדין

"ויען אברהם ויאמר הנה נא הואלתי לדבר אל ה' ואנכי עפר ואפר" (יח כז)

דרש האדמו"ר רבי משואל: מסוכטשוב, בעל השם משואל:

בתחלה בקש אברהם אבינו שיחוס הקדוש ברוך הוא על אנשי סדום מצד הדין, פתוב (יח כה): "השפט כל הארץ לא יעשה משפט". ואולם עתה שב והתפלל שיחוס עליהם לפנים משורת הדין, ובאמרו "ואנכי עפר ואפר" התחנן כן: רבוננו של עולם! אלמלא נהגת עמי לפנים משורת הדין והצלתני, כבר הייתי ראוי להיות 'עפר' על

די המלכים, ואפר' על די נמרוד (רש"י), ואם פה גדולה היא מדת טובה, מדוע מבקש אתה ללכות את אנשי סדום ואינך נוהג אף עמם לפנים משורת הדין?

את דבריו מסיים השם משואל במוסר השכל גדול הנלמד מענין זה, ואלו דבריו: "ובזה תוכחת מוסר לכל איש לבל יתיאש מלהתפלל, אף שמצא את עצמו שאינו כדאי, מכל מקום יאמר לנפשו הלא חטאתי עויתי פשעתי לפניך השם יתברך מיום היותי על האדמה, ומפל מקום רחמיך הרבים עמדו לי, אם כן, כך מדתך עמי מעולם לרחם אותי אף על פי שאיני כדאי, עשה גם היום עמי ושמע תפלת" (שם משואל' תרע"ג).

שלמות המלאך

עדות לשלמות המצוה

"ויקרא אליו מלאך ה' מן השמים ויאמר אברהם אברהם ויאמר הנני; ויאמר אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולא חשבת את בנה את יחידך ממני" (כב יא-יב)

פיצד אומר המלאך לאברהם: "ולא חשבת... ממני", וכי לפניו עמד אברהם את בנו?

באר הגר"א:

ידוע כי בכל קיום מצוה נברא מלאך, אשר דרגתו נקבעת על פי האופן שבו התקיימה המצוה. ככל שהמצוה נעשית בשלמות יותר, כך דרגתו של המלאך הנברא מפנה גבוהה יותר. ולפי שהמלאך שברך פאן אל אברהם היה זה שברך מפצות העקדה, לכן אמר לו: "ממני" - מהעבדה שנגראתי בדרגה כה גבוהה יכול אני ללמד עד כמה "ירא אלקים אתה" (קול אליהו).

המצבה שנעלמה

כסא הכבוד, שימלאו משמים את משאלות לבך. שמואל בינס הודה לרב על הבטחתו המפתיעה ויצא נרגש מביתו.

והבטחתו של רבי יצחק קמה וגם נצבה! כל בקשה שזקק לה שמואל - הלך עמה אל בית החיים, הניח ראשו על מצבת הקדש ונשא תפלה, וכל התפלות התקבלו ונשאו פרי. הצלחה גדולה ושגשוג היו מנת חלקו של שמואל, ביתו היה מלא ברכת ה' וחיי זרמו על מי מנוחות.

אלא שבמרוצת השנים הסית היצר את שמואל, והוא סר מדרך הישר ותעה בשימון מדבר. הוא הפך לאיש רודף בצע, עד שלא הסס להלשין על אחיו ולספן את חיייה וממונם. ולא די בכך - אף איש מבני הקהלה לא הצליח לעצור בעדו, משום שבכל עת צרה וצוקה שם פעמיו אל קברו של רבי יצחק חיות, נשא תפלה והזכיר את זכותו, והיה הצדיק נאמן לברכתו ושמר לו את ההבטחה - שתתקבל תפלתו וה' יצליח דרכו.

באחת הפעמים, כשהגדיל שמואל בינס להרשיע, כבר ידעו כל בני הקהלה את סוד הצלחתו והבינו כי כל עוד יעמד הצדיק לימינו אפסו הספויים לעמד כנגד רע מעללי ותמיד תהא ידו היא על העליונה. התכנסו ראשי הקהלה ובאו לכלל החלטה: יעלו עשרה תלמידי חכמים ויודעי תפלה אל ציונו של הצדיק ויבקשו ממנו ברחמים ובמחלה גמורה, שלא יתפלל עוד ממקום מושבו בגן עדן בעבור הצלחתו של שמואל הלז, המנצל את הבטחתו לרעה, למסר את אחיו לשלטונות ולהרע להם בכל דרך.

והנה, ימים ספורים אחר אותה תפלה נוראה, הסתבף שמואל עם השלטונות, ופלגה משוטרי המחוז גשלתה לאסרו ולהביאו לדין ומשפט. משהבין שמואל כי כלתה אליו הרעה, מהר פדרכו הקבועה אל בית החיים, לפרש בקשתו על קברו של הצדיק, מתוך בטחון שימים את הבטחתו ויפעל ישועה בעבורו.

בהכנסו בשערי בית החיים פנה ללכת בשביל המפר, אך מצבתו של רבי יצחק נעלמה מעיניו כלא היתה! הוא הסתפל אנה ואנה בין השבילים והקברים, צבט את עצמו לודא שאינו הוזה, אך עמלו היה לשוא: מצבת הצדיק נעלמה מעיניו כאלו לא שכנה שם מעולם.

משהבין כי אפסה תקותו, חזר אל ביתו עגום וחפוי ראש. שם כבר המתנה לו פלגת שוטרים חמויי סבר שאזקוהו בדין וברגליו וגרוהו עמם אל בית המעצר.

נס גדול היה אז בעירה דרוהוביץ שלא נמצאה מצבת הקדש, וכך נפטרו בני העירה מאמתו של שמואל בינס, מבלי שיפר הצדיק את הבטחת קדשו שיעמד לימינו בכל עת שיתפלל על קברו.

הסוד, אולם הוא לא הדפיסם בחייו ורבם לא זכו לראות אור עולם. פרושו למשניות שהופיע תחת השם 'רע יצחק', יצא לאור על ידי בנו רבי אליעזר, שהעיד כי אביו הטריח עצמו מעולם האמת להתגלות אליו בחלום ולזרזו להשלים את מלאכת הדפסת כתביו. כמה דורות מאחר יותר הדפיס אחד מצאצאיו את פרושו לספר תהלים.

ברבות הימים אבד רבי יצחק זצ"ל את מאור עיניו והיה סגי-נהור במשך שש שנים, אולם העורון לא מנע ממנו מלהמשיך להרוות את תלמידיו הרבים מבאר מים חיים - מתוך זכרונו העצום וידעותיו הרחבות. ככלות שש שנים, בעקבות ספור פלא המתאר אף הוא באגרת קץ ח', שבו ונפקחו לפתע עיניו הקדושות של רבי יצחק ושב לראות כימי קדם. והיה הדבר לפלא.

אחת המעשיות המפלאות המספרות על רבי יצחק חיות נקשרה עם שמה של העירה דרוהוביץ, אליה עבר לשכן בסוף ימיו. יהודי מקומי גביר נכבד ועשיר מפלג ושמואל בינס שמו, בעל עסקים משגשגים שהתברך בעשר רב וקשרים ענפים עם גורמי שלטון בכירים, היה נוהג להקצות סכומים נאים ללומדי התורה ולבני משפחותיהם, ולסייע להם בכל עת מצא.

זכות כבירה ומיוחדת ראה שמואל בינס לעצמו להעמיד מהונו בעין יפה וברחב לב בעבור הצדיק רבי יצחק חיות, והתיצב לימינו בכל עת שנדרש. רבי יצחק הפיר לו על כך טובה בכל הזדמנות, וזמן מועט לפני שהגיעה שעתו לצאת מן הפרוזדור ולהכנס אל הטרקלין, בקש מתלמידיו שיקראו אל מטת חליו את שמואל מיטיבו. כששמע שמואל בינס שרבי יצחק מבקש לקרא לו, מהר לנעל את בית מסחרו וחש אל ביתו.

כאשר הבחין רבי יצחק חיות בשמואל עומד נרגש בפתח חדרו, בקש ממנו להתקרב עד למראשותיו. לאחר שהקדים דברי תודה וברכה על עמידתו לימינו במשך שנים רבות, כמו גם לימין לומדי התורה הרבים בדרוהוביץ, עצם את עיניו והבטיח לו הבטחה נדירה ויוצאת דופן: "בכל פעם שתהא זקוק לדבר מה, תוכל לגשת למקום מנוחתי להתפלל ולבקש, ואני אעמד לימינך להמליץ עליך טוב לפני

ספור זה נכתב על פי ספר 'אגרת קץ ח' (עמ' יב) שכתב רבי ישראל נתן ברוקשטיין רבה של פוסטין, בנו של רבי חיים יוסף מפוסטין בעל ה'תוספות חיים' ומצאצאי רבי יצחק חיות בעל ה'רע יצחק' על המשניות. הספר הדפיס בעיר צ'רנוביץ שבאוקראינה בשנת תרכ"ב.

בהכנסו בשערי בית החיים פנה ללכת בשביל המפר, אך מצבתו של רבי יצחק נעלמה מעיניו כלא היתה! הוא הסתפל אנה ואנה בין השבילים והקברים, צבט את עצמו לודא שאינו הוזה, אך עמלו היה לשוא: מצבת הצדיק נעלמה מעיניו כאלו לא שכנה שם מעולם.



ארון הקדש המחדש בבית הכנסת העתיק בעירה דרוהוביץ שבאוקראינה

ספורי הוד מרומים נקשרו סביב דמותו של רבי יצחק חיות זצ"ל, אשר היה גאון מפרסם בדורו, בקי במכמני תורת הנגלה ותורת הנסתר ומי ששמש שנים רבות כרבה של קהלת סקולה שבגליציה. בעל הפני יהושע מתאר אותו בהסכמתו לספרו: "הרב הגאון הגדול המפרסם בדור... שכבר יצא לו מוניטין בעולם". תלמידים רבים מגליציה וסביבותיה היו משחרים לפתחו כדי ללמד תורה מפיו ולהתבשם מדברי קדשו.

רבי יצחק חיות כתב בחייו חבורים רבים ועמקים בכל מכמני התורה, בנגלה ובתורת

ענית אמן שוה עשרה זהובים

שכר אמן לפחות כשכר ברכה

אמרו חכמים (חלוץ פז א) ששכרה של כל ברכה הוא עשרה זהובים, ולכן החוטף ברכה מחברו צריך לשלם לו תשלומי נזיקין בסך עשרה זהובים (וכך נפסק בשו"ע ח"מ שפכ א).

רבנו תם מחדש (תוספות ב"ק צא ב ד"ה וחיבו) שפיון שאמרו חכמים (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך", שכרו של העונה אמן על ברכה הוא לכל הפחות כשל המברך, ונמצא שאף שכרה של כל אמן הוא עשרה זהובים לפחות. לפיכך כאשר בא לפניו אדם שנקרא לעלות לתורה ויבצע אדם אחר שקודם ועלה במקומו, פטר רבנו תם את הנתבע מתשלום, אף שהקדים לעלות שלא כדין. זאת מפני שהנתבע יכול היה לענות אמן אחר ברוכותיו של הנתבע, ולפי שכאמור שויה של ענית אמן אינו פחות משויה של הברכה, נמצא שלא נגרם לתובע כל נזק.

הרא"ש מוסיף ומביא בפסקיו (חלוץ ו ח) מעשה דומה: אדם שגולד לו בן הזמין מוהל שיכניס את בנו לביתו של אברהם אבינו. ואולם אחד מתושבי העיר קם ומל את אותו תינוק וכן חטף מצוה וברכה מאותו מוהל. גם כאן פטר רבנו תם את חוטף הברכה מתשלום עשרה זהובים למוהל המזמן, לפי שלמוהל המזמן היתה האפשרות לענות אמן אחר ברכת החוטף, וכך היה שכרו עשרה זהובים כדין המברך, וזאת לא ענה אמן, איהו דאפסיד אנפשיה".

האדם יכול לצבור עשרות מיליוני זהובים

בעקבות חידושו של רבנו תם מעורר רבי מרדכי מלכא, רבה של אלעד, כי עלינו לתת אל לבנו אילו אוצרות מתגלגלים סביבנו:

לקראתם הגבאי ומבקש מהם להשלים מנין לאמירת קדיש. או אז נפרדו דרכיהם; האחד חיש מבטול העסקה והשתמט בתואנה כי זמנו דחוק, ואלו משנהו החזיק בכלל של "מצוה הבאה לידי אף תחמיצנה". מבלי להסס נכנס לבית הכנסת, המתין וענה אמנים על הקדיש ורק לאחר מכן המשיך למחוז חפצו.

כשהגיע למקום המכירה, גלה שחברו הקדים אותו ורכש את רב החפצים, זולת אי אלו סמרטוטים בלויים שלא מצא בהם ענין. ואולם כדי לא לשוב מהעסקה בידיים ריקות, רכש את הסמרטוטים בפרוטות ופנה לשוב לביתו.

בבית צפתה לו הפתעה: בין הסמרטוטים היה פר בלוי. כשפרס את תפריו כדי לעשות שמוש חוזר בנוצות, מצא בתוכו מרגלית. הזדרז והלך לסוחר, והלה העריף את שויו המרגלית בחמשים זהובים ושלם את תמורתה מיד ובמזומן. הסוחר שב לביתו מאשר, ואלו נות ביתו שהפירה בטבען של אבנים טובות כעסה למשמע הסכום ששלם לו והחלה לשכנעו ולדבר על לבו. היא טענה בפניו כי הסוחר רמה אותו ושלם על המרגלית פחות משויה האמתי, ועל כן עליו לערער ולבטל את המכח.

בטרם יעשה מעשה החליט להתיעץ עם רבו ה'בן איש חי'. שמע הרב את המעשה לפרטיו וענה: "לפי דברי חכמים (על פי תוספות שם) נראה ששכר כל אמן הוא עשרה זהובים. נמצא אם כן, כי כיון ששמעת קדיש וענית עליו חמש אמנים, מן הדין הגיעו לך חמשים זהובים בעולם הזה, והקרון קיימת לעולם הבא, ומה לך כי תערער על שכרה?!" (אהבת חיים פ"ר ח"י שך).

צא וחשב: אם כל אמן שוה עשרה זהובים, כאשר נקפיד על מכסת ענית תשעים אמנים ליום, יזקף לזכותנו שכר יומי של תשע מאות זהובים. אם נכפיל זאת בשלושים ימי החדש, נגיע לשכר חדשי של עשרים ושבעה אלף זהובים. ובשנה - שלוש מאות ועשרים וארבעה אלף זהובים. המקפיד כל שבועים שנות ח"י לענות תשעים אמנים מדי יום, יגיע אפוא לסכום כביר של עשרים ושנים מיליון, שש מאות ושמונים אלף זהובים!

נתן אל לבנו, שגם אם שכרה של ענית אמן לא היה נקבע בזהובים, ששנים הוא עצום [בתקופת הגמרא (ראה פאה ח ח ורע"ב שם) יכול היה אדם להתפרנס במשך שנה שלמה ממאות זוזים, שהם שמונה זהובים!], אלא היו מבטיחים סכום של עשרה דולרים לכל ענית אמן, האם היה אי מי מותר על משכרת חדשית של עשרים ושבעה אלף דולר?

למרבה הצער והבושה, כאשר נביט סביבנו ונתבונן, לא יהיה בידינו מנוס מלקבוע שרבים מאתנו אינם מעריכים פראי ענית כל אמן ואמן. אדם המאמין בדברי חכמים כי שכרה של כל ענית אמן הוא רב ועצום, לא יהיה מיכן להפסיד גם לא אמן אחת (אספקלריא כרך 134 [יום הפורים תשע"ח] עמ' פא).

חמשים זהובים בעבור חמישי אמנים

המעשה שלפנינו ארע בימי ה'בן איש חי':

בבגד התגוררו שני שתפים שעסקו בצואת במסחר בבגדים ישנים. באחד הימים שמעו על משפחה נכרית המציעה בגדים ישנים למכירה, וכמנהגם הלכו יחדו להתענג בעסקה.

בדרך חלפו ליד בית הכנסת, והנה יוצא

"ויקרא שם בשם ה'"

"אל תקרי ויקרא אלא ויקריא'
מלפני, שהקריא אברהם אבינו
לשמו של הקדוש ברוך הוא
בפה כל עובר ושב"
(סוטה י א).

מיצטרפים למחפכה

הצטרף גם אתה למזפי הרבים!
הקדם לבוא לבית הכנסת כדי לשמע את ברכות השחר מפי המתפללים, והקרא בפיהם את שם ה'.

להצטרפות נא מלא את הטפס במכשיר 'נדרים פלוס', ואנו נצר עמך קשר אי"ה לשליחת חמרים.

בין ממלאי הטפסים תתקיים אי"ה הגרלה על תלושי קנייה בסך 2000 ₪ ברישת יש חסד.



אגדת אמונים

מכתב מקורא נאמן

למערכת 'וכל מאמינים',

ראיתי שהבאתם בעלונכם את דברי החכם הקדמון רבי משה ב"ר יקר אשכנזי בספרו 'פתיח עינים' (דף ז), אשר ברצותו לשבר את האזן על רום תקוף מעלתה של עניית אמן, על אף שאין בה כי אם מלה אחת, המשילה לנתינת קרט מלח בתבשיל; כשם שהוספת קרט מלח מכשירה את אכילתו של תבשיל גדול שהשקעו שעות רבות בהכנתו, ובלעדיו אין המאכל ערב לחו, כד עניית אמן, חרף היותה מלה אחת קטנה, משלימה את הברכה הארפה והמפרטת.

ברוח השואה נאה זו, חשבתי להוסיף ולבאר ענין נוסף בעניית אמן:

במסכת ערובין (כו ב) אומרת המשנה: "הנודר מן המזון מתר במים ובמלח", ומפרש הרשב"א (שם) הטעם לכך, פיון שמים ומלח אינם נחשבים מזון, לפי שאינם נאכלים בפני עצמם. אף אנו נאמר: כשם שהמלח, שהוא כאמור הכרחי לתקון כל מאכל, אינו נחשב מזון בפני עצמו, כך האמן ההכרחי להשלמת הברכה אין לה כל משמעות כשהיא נאמרת בפני עצמה, אלא רק כשהיא נאמרת על ברכה או קדיש.

אסים בתודה על גיליונכם הנפלא הדגול מרבבה, המיקור את עניית אמן, מגדילה ומרוממה בלבבות 'בני אמונים'.

ישראל פהנא - נתניה

למערכת 'וכל מאמינים',

אחר הברכות והתודות על הגליון הנכבד, על עשרו ובמידתו על רמתו, באתי להאיר על מה שכתבתם כמה וכמה פעמים, שמצות עניית אמן מתחזקת בכך שנתן לקימה ללא גבול. עלה בדעתי רמז נפלא על כך: ראשי תבות של המלים "אין לדבר סוף (ראה פסחים ז א) הם בגימטריה צ"א כגימטריה של 'אמן'. ורמז יש כאן, שאין סוף ל'אמינים' שיכול אדם לזכות לענות מדי יום, אם רק ישתדל, וגם אין סוף לשפע הברכה שיזכה בעקבות כך.

בכל חותמי ברכות, הרב ג' ר' - ירושלים

נתן לשלח מכתבים לפקס שטמספרו 08-9746102 או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

אמן - סגולה לנשיאות חן

"ויאמר... אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך" (יח ג)

דרש רבי נח גד ויינטרוב:

"אם נא מצאתי" ראשי תבות אמן [ואף במלים "אם נא" טמונה המלה אמן]. בכך רמזה התורה כי המקפיד על עניית אמן זוכה לשאת חן בעיני ה', אף אם חטא חלילה. כפי שאמרו חכמים (תיקו"ז מ א): "העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבועים שנה" (נעם חן [לרנ"ג ויינטרוב] עמ' ה).

יש שדרשו כתוב זה כהוראה לדורות: "ויאמר א-דני" - כאשר תשמע אדם המברך בשם ה', "אם נא מצאתי" - ענה אחריו אמן ('ותילדו על משפחתם' עמ' רצה).

השלמת מאה ברכות בשבת

וישע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' א-ל עולם" (כא לג)

דרש רבי אשר אנשיל יונגרייז, רבה של דיאנדיאש שבהונגריה:

בששת ימי המעשה יכול אדם להגיע בנקל למגן מאה ברכות, ואולם בשבת, שחסרות לו עשרים ברכות (ראה 'בית יוסף' או"ח מו) אמרו חכמים (מנחות מג ב) שבדידו להשלימן באמצעות אמירת ברכות על אכילת פרות ומיני מגדים.

ויש לומר כי לכך נטע אברהם "אשל", כדי ש"ויקרא שם בשם ה' א-ל עולם" - שבאמצעות הברכה על פרותיו ישלימו את הברכות שחסרות בשבת. נתן להביא רמז מקף שהמלה "שבע" היא ראשי תבות: "עשרים ברכות שבת" (זכור ושמור).

שערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלוא



החזון איש

טו בחשון תשי"ד

רבי אברהם ישעיהו קרליץ נולד לאביו רבי שמריהו יוסף בשנת תרל"ט בעיירה הקטנה קוסוב. עוד בשנותיו הראשונות נתבלט כעלוי, עד שלא נמצא מלמד בעיירה המתאים ללמד אותו. שנים אחדות למד תורה מפי אביו, וכשהגיע למצוות כבר היה בעל ידיעות רחבות בים התלמוד והקדיש את יומו ללמוד עצמי בשקדנות ובפרישות.

בימי מלחמת העולם הראשונה עבר להתגורר בוילנה, שם עמד הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי על גדולתו והרבה לשתפו בעניני הצבור ולשאל בעצתו.

אט אט התפרסם שמו ברחבי ליטא ופולין. בשנת תרע"א הוציא לאור קבץ מחדושי תורתו בעלום שם, תחת השם 'חזון איש'. מאז, לאורך השנים, הוסיף והדפיס את סדרת ספריו, ספר אחר ספר.

בעלותו לארץ ישראל, בשנת תרצ"ג, הריץ רבי חיים עוזר אגרת לחכמי ארץ ישראל ובה הוא מבשר להם: "ארי עולה מבבל לארץ ישראל". כעשרים שנה חי החזון איש בארץ. זמן קצר התגורר בחדר בתל אביב ולאחר מכן עבר לבני ברק. כפוסק הדור ומנהיגו היה מעונן בבני ברק תל תלפיות לרבבות אלפי ישראל.

בליל שבת פרשת לך לך תשי"ד מסר נפשו לבוראו והוא בן שבועים ושלוש. לאחר השבת הובא למנוחת עולמים בבית העלמין 'זכרון מאיר' שבבני ברק.

בכל פחו - בכל פונתו

בעת אמירת קדיש היה החזון איש עומד - נשען על הסטנדר, מכסה בגדיו את עיניו כשכלו מרכז בעניית אמן. פעם אחת הסתימה התפלה, וכשאף אחד מהמתפללים לא פתח באמירת קדיש, פנה החזון איש לצאת. תוך כדי הליכתו פתח אחד המתפללים באמירת קדיש. החזון איש לא נעמד לענות אמן במקום שעצר, אלא שב למקומו הקבוע ליד הסטנדר, פסה את עיניו וענה אמן אחר הקדיש ברכוז מלא - "בכל פונתו" ('שאל אביך וגדך' ח"ג עמ' רסו).